

Učiteljski list

GLASILO „ZVEZE SLOVANSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV V TRSTU“.

Izhaja 1., 10. in 20. vsakega meseca. — Uredništvo (slovenskega dela) in upravnništvo v Trstu (15), Via Udine 35, III. Hrvatski dopisil naj se pošiljajo na naslov: Vinko Šepić, nadučitelj u Buzetu. — Izdaja „Zveza slovanskih učiteljskih društva v Trstu“, za uredništvo odgovoren Silvester Pertot. — List je za člane izdajateljice brezplačen, naročnina za nečlane Lir 24. — Tekoči poštni račun. — Tiska Tiskarna Edinost v Trstu.

Št. 11

V Trstu, dne 1. junija 1924.

Leto V.

Čudimo se...

Čudimo se i ne malo nekojim italijanskim učiteljima naših pokrajina, njihovu naime postupanju s nama slav. kolegama. Čudimo se njihovoj pozi i poziciji što ju zauzeše napram slav. učiteljstvu, te njihovom vladanju napram svojim suzvanicima slav. narodnosti. Čudimo se: pošto njihov postupak napram nama očevidno dokazuje, da nas oni ne smatraju svojim kolegama, nitj svojim suzvanicima na polju prosvete. A možda baš ovaj prosvetni rad razlog je i povod što su oni napram nama — zlo raspoloženi, čak neprijateljski raspoloženi. A ima u nas, osobito u Istri, toliko primera i slučajeva, u kojima se vi italijanski «kolege» pokazujete kao progonitelji nas — svojih kolega slavenske narodnosti.

Čemu? Zašto?

O, koliko ste vi zla i nevolja naneli nama! Koliko li ste vi bolnih uzdisaja i suza prouzročili u krugu naših obitelji bacivši ih u bedu i nesreću! Koliko je nas hrvat. učitelja Istre moralo ostaviti svoju dragu školu i svoju milu otadžbinu — vašom krivnjom! Mnogi naš slav. učitelj na temelju vase — objave i pritužbe, što za nas znače, osvada, potvora i kleveta, bio lišen službe, premešten, supendovan, oteran... Bol, jad i nevolja naša nije vam imponovala, nit vas ganula, a niti vas — osramotila... Dapače protivno: — niste tajili da vas naše nesreće osrećuju i da su vam mile. Nije to za nas tajnost, da vi na grobovima slav. učiteljstva gradite svoju sreću, stičete unapredjenja, nagrade, pohvale. Nama se čini, da se hoćete pokazati osobitim patriotima time da bacate na cestu svoje slav. sudrugove... Ko u ratu: šta više žrtava, više pohvala; koliko mrtvaca, toliko križića. Svoj avanzmā, a čak i svoje dohotke — tražite, ili vam se nudjaju, na temelju broja žrtava, na temelju stepena mržnje protiv slav. narodu i njegovu učiteljstvu.

Da-li vas progonstva i mržnja mogu usrećivati?! Mi smo uvideli i znamo točno, da je vama naloženo nadzorovati svoje slav. kolege i kolegice. Znamo, da vi ne biste potpuno i na «sveopće» zadovoljstvo izvršili svoje «zadace» kad biste se barem s jednim primerom izkazali kao dobri otadžbenici, a još bolji — strančari.

A vama naše žrtve — koriste. Koliko žrtava slav. učiteljstva — toliko «merita», toliko priznanja, toliko viši na lestvama svoje političke stranke... Streberstvo i korito!

Ti si, italij. kolego — nekolego! moj — angjeo čuvar... Parola bila izdana, da naš učitelj pošto pota mora biti poteran sa svoje škole, kojoj je posvećivao svu svoju pažnju i ljubav, te zato bejaše na visini, koja je i italij. kolegama imponovala i koja zato bejaše pogibeljna, te smetala i probadala oči škola mu cvala, a sličila veseloj devojčići. Vesela škola, vesela i zadovoljna deca; radosni roditelji. Abbasso! bi negde rečeno, «distruggere»! Ako

italij. specijalistj učenici bili nemirni radi njegove nesposobnosti i neznanja slav. jezika, uprav bičevao je, štipao i inače mučio decu. Kad se setio, da mu takav postupak škodi, pozivao je svaki put u školi hrvat. upravitelja, da napravi u razredu mir i da mora ovog ili onog «nemirnjaka» strogo kazniti, a to znači, dobro namlatiti. Ovaj njegov postupak išao za tim, da našeg hrv. učitelja zasiti, razdraži, te da zapusti školu. On se držao pak junački na svome mestu. Valjalo potražiti druge mere. Roditelji se došli prituživati proti prestrogim disciplinarnim merama italij. sile; došli — nahuckao ih hrv. učitelj. Učenici ne mogu kupiti talij. vežbenice radi siromaštva; a li ne! tu su po sredi prsti slav. učitelja! Dete nije napisalo domaće italij. zadace, naš ital. učitelj prti greh opet na svoga hrvat. kolegu. Putem idući kući naši učenici pevaju, ili hrvatski pozdravili italij. učitelja. — Za ovo odgovara naš slav. mučenik. Neka su deca slabo ili nikako pozdravljala italij. zastavu, to ih je, dašto, nagovorio njihov hrvat. učitelj; on odgovara.

Sve ove i ovakove «prestupke i grehe» slav. učitelja priopći italij. kolega sindaku i škol. oblastima — u daljne uredovanje. Naš učitelj bio je kažnjen. Otrgnut bi od škole i dece svoje kao nesposoban. Na školu so došle nove — sposobne sile...

Italij. učitelj nikada nije mogao naći razloga, da makne svog suparnika, a to je slav. učitelja. A njemu se žurilo, da se istakne kao narodnjak i strančar i da uvide kompetentni, da i on — radi... Ako ne ide pravom, ići će nepravom. Prisili italij. upravitelja da optuži hrv. silu — i morao je, inače — služba na vrbi svirala.

Hrv. učitelj bio naravno pedepsan. Jedan treći opet morao nešto poduzeti proti našem nastavniku, koji je bio nad njim moralno pedeset metara visoko. Ipak valjalo nešto poduzeti proti njemu dašto! Išao iz krčme u krčmu i nagovarao pod pretnjom oduzeća obrtne dozvole da nešto kažu protiv slav. učitelja. I kaza jedan, da ga je nagovarao da se pretplati na hrvat. novinu! Evo agitatora, dopisnika; kažnjen bi i on... nešto docnije. Držao korditak izborni sastanak. Tom prigodom jedna se majka potuži na italij. učitelja. Hrvat. učitelj je pogrešio što ga nije tu javno branio, a u novini bio je zato napadnut i predan «sudu». Coraggio, Signora Autorità: via con i nemici della nazione e di Italia! Oblasti su nešto kasnije uzele u obzir ovu osvadu — premestivši tog hrv. učitelja. Htio naš italij. kolega osnovati «fašij» u slav. selu. Nije mu uspelo. Krivnju za to opet nosi slav. učitelj, koji će pre ili posle biti «masreglovan». — Ne duljimo: italij. učitelj na slav. školama i u slav. selima — mnogo zla su naneli slav. učiteljstvu, a da se zapravo o ništa kažnjiva ogrešili nisu.

Ovakovo neprijateljsko, tendeciozno, nepoverljivo postupanje italij. učiteljstva medju našim narodom napram svojim slav. kolegama pobudjuje o ovima dašto svako ogorčenje; a mi još dodajemo:

i začudjenje, razočaranje! Kamo nebi, kad smo si mi hrv. učitelji svojedobno sasma drukčije pomišljali italij. učiteljstvo. Je li moguće, da sinovi italij. naroda, da njegovi pučki uzgajatelji, mogu biti tako niski svojim niskom rabotom medju nama inorocima. Njihov zadatak bio bi da svojim vladanjem i svojom osobnošću imponuju nama inorocima budeći u nama respekt, poštovanja napram njima kao osobama, a preko njih napram italij. narodu. Moraju to oni znati, da se većma posluži nekom narodu i uveličuje ga putem simpatičnih osoba no čitanjem — klasika. Knjige su mrtve, a pojedinci su nositelji ideja i kulture, te jedino ovi živi predstavnici naroda, mogu najbolje poslužiti svomu narodu... Postupak naših italij. kolega medju našim narodom — kvare dobar utisak što ga imasmo pre nego ih vidismo i čusmo...

Na ovo bi mogli pomišljati oni sami i oni koji u nje polazu velike nade.

Poterati nas slav. učitelje sa služba, nije, kako znamo, nikakav heroizam, pa dašto ni ikakva služba, ali nekorektno i nedolično postupanje ital. učiteljstva naprotiv u našem narodu i u nama učiteljima budi duboko tamne osećaje, o kojima bi valjalo da vode račun italij. kolovodje i narodni predstavnici.

Nije nikakva tajnost: oni hoće naše ljudstvo raznaroditi, a ujedno dati suvišnom italij. učiteljstvu zarade i kruha. Zato mi moramo, dobri il zli, grešni ili negrešni, ustupati njima svoja mesta.

Nama se čini, da bi nekoje italij. učiteljstvo medju narodom mnogo bolje poslužilo «svetoj» svojoj stvari, alla causa santa, kad bi ono bilo dostojan predstavnik italij. nacije i njene civilizacije i kulture, te kad bi samo uzgojno delovalo. Sve drugo protivno, negativno deluje. Ali — to je posao i pitanje koje nek rešavaju drugi, a mi ćemo samo još ovo istući: da je čitavo njihovo vladanje u nas, školsko i javno, samo strančarsko, te da isključivo svi služe jednoj najšovinističkoj stranci i današnjoj vladi. Ovo su zli znaci i slaba svjedodžba. Zar su svi italij. kolege i kolegice istog polit. i kult. nazora? Nijesu, ipak služe najmoćnijoj stranci... radi kruha i službe. Nije ovo časno po njih. Nas slav. učitelje

ne bi ni ni vrag ni Bog sklonio da služimo svi jednoj stranci, pa i raspolagala ova s našim kruhom i službama! Mi slav. učitelji čutimo dobro ovo njihovo strančarstvo i politizovanje, koje danas škodi nama, a sutra će možda i njima. Učitelj, uzgajatelj mora u prvom redu služiti plemenitim ljudskim ciljevima, zato ne sme biti slepo orudje jedne stranke, niti biti plaćenim vojnicima — soldatima — prvaka stranke. To ponizuje učiteljstvo, a ujedno gubi ono školsku i stalešku slobodu, koja i mnogobrojnom italij. osnovnom učiteljstvu ne sme biti sitnom robom. — Inače ostaće ono i nadalje malovrednim stalizem, kaošto je smatran i danas u državi i narodu. Ovo je žalosa istina!

Još jedna opaska: Italij. kolege vrlo se trse da nas svoje slav. kolege privedu u svoj sindikat. Mi se tomu protivimo s dva razloga: zato što je sindikat politička tvorenina i udo jedne stranke; a s druge strane zato što mi vredjani ne možemo biti za istim stolom sa svojim uvrediteljima i progonteljima. Inače bismo bili i u njihovim očima kukavice, podli plaćenici, renegati i koritari. Ovih epiteta — srami se slav. učiteljstvo i ne će ih uprtiti. Siromašno, ali pošteno! Kako može ni pomisliti italij. učiteljstvo, da budemo društveno zajedno, dočim s druge samo ono je povod mnogoj nevolji nas slav. učiteljstva! Kako da «prijateljujemo», ako se nas svrgava sa služba i svakojako opada, ako se nas prezire i omalovažuje da ni pozdraviti ni ozdraviti ne će slav. kolegi; ako nam se ruža i izrugava naš jezik i narodnost. — Ovo je jedno, a drugo je to: da mi, akoprem smo verni sinovi svoga naroda, i akoprem vrlo rado učimo tudje jezike i knjige poštivajući svaku i tudju knjigu i kulturu, ipak ne ćemo da stvorimo od svoje staleške organizacije privesak koje političke stranke, niti ćemo radi osobnih probitaka licemerno dašto, ljubakati sa svojim italij. kolegama, koji inače u životu i praksi nijesu nam kolege. — Kad bi oni sasma promenili svoje sadržanje napram nama i se donekle poevtropejili — jedva tada mogli bismo «bratski divaniti», što bi bilo časno i korisno po nas a i po njih.

Ovako čudimo se dosadanjem nastupanju njihovu napram nama.

Kazen?

Tov. Josip Štrekelj, nadučitelj v Komnu, je bil uradno premeščen v Štomaz pri Štjaku. Razlogi so znani: lipovo zelenje (če je bilo sploh lipovo) je imela o neki priliki državna zastava na koncu droga, ko se je razobesila na komenski šoli, in okna te šole niso bile razsvetljene ob priliki kraljevega godu, ker šolsko vodstvo ni imelo nakazanega denarja v to svrho. Drugih zločinov tov. Štrekelj menda nima na vesti.

Ako mirno in brez strasti preiščemo, kar je tov. Štrekelj zagrešil, ali najdemo količkaj krivde, ki bi upravičevala kazensko premeščenje na tak neizprosen način? Vzemimo, da bi bil tovariš sam ukazal navezati lipovo zelenje na konec zastavinega droga, ki ni imel sulice. Ali bi se s tem pregrešil proti zakonom? Ni treba menda niti odgovarjati. Kaj je lipovo zelenje? Je znak kake države? Je morda znak, ki bi predstavljal kako politično panslavistično gibanje? Lipa velja za slovansko drevo, ker baje rase po različnih slovanskih deželah. Baje se je tudi poganski kult Slovanov vršil pod tem drevesom. Kaj je na vsem tem? V čem je prestopok tovariša Štreklja? In če je prestopok, kakšen je v

resnici? Predno bo deset let, ne bo nihče mogel razumeti, v čem je bil prestopok z onim šopom lipovega zelenja, kakor je že danes pozabljen bršljan, ki je igral pri nas še l. 1917 in 1918 tako nenavadno ulogo. Na kaj se stopi Štrekljeva krivda, če niti ni ukazal navezati lipovega zelenja na drog zastave?

Menda je isto z razsvetljenjem oken. Razsvetljava se je vršila po vojni po vaseh ob najrazličnejših prilikah in na najrazličnejše ukaze. Navada je bila taka, da so voditelju naročili razsvetliti in mu obenem ukazali vzeti tu ali tam potrebne sveče. Kjer je bilo za slovesne prilike količkaj reda, se je tako postopalo. Ali je imel t. Štrekelj kakšno naročilo, nam ni znano. Če bi ga uljudno pozvali, bi se kot gentleman odzval. Toda zlo je v tem, da so majhni ljudje take slučaje zaostrevali v krajevne osebne zadeve. Če pa vsi ukazujejo, ni še vsak dolžan ubogati. Uradna oseba ni podrejena vsem, ki si lastijo pravico nad njim, ampak je zanjo veljavna hierarhična pot. Mnenja smo, da bi bil tov. Štrekelj kriv le tedaj, če bi dobil uradno povelje, naj razsvetli in bi se mu tudi dala ali vsaj zagotovila sredstva za to. Če se ni zgodilo tako, tudi krivde ne nosi tov. Štrekelj, vsaj ne polne. Dejstvo je namreč, da nima učiteljstvo z okrožnico določenega,

kdaj naj razsvetljuje okna, kakor je n. pr. določeno, kdaj naj se razobeša državna zastava. O razsvetljevanju oken ni učiteljstvo tudi pod prejšnjim režimom ničesar vedelo uradno in se je razsvetljevalo na poseben ukaz samo po večjih krajih, kjer so bili kakšni uradi. Šola pa se ni smatrala za državni urad in se običajno tudi ni razsvetljevala. Na kratko: če nepristransko prisojamo izostalo razsvetljenje oken, v zvezi z običaji in predpisi, ne najdemo dovolj krivde za kazensko postopanje proti tov. Streklju. Vse izgleda, da so igrali v vsej zadevi kaj vloge tudi osebni razlogi, zakaj nihče ni brez sovražnikov.

Tov. Strekelj je bil premeščen brez disciplinarne preiskave in na naglo iz Komna v Štomaž. Morda je, ko gre to v stroj, tudi že odstavljen, ker se ni pokoril ukazu. Ne moremo si kaj, da ne bi obžalovali, kakor se je tu postopalo. Strekelj ima 37 službenih let. Bil je delavec, kakršnih nimamo veliko v stanu. Bil je pa tudi bojevnik za stanovske pravice in je nastopal za učiteljstvo tudi če to ni bilo pogodi šolski in politični oblasti. 21. leto je zastopal stan v okr. šolskem svetu in v tem času je bil pogosto sam, ki je učiteljstvo branil pred zakrknjenim avstrijskim birokratizmom. Kakor za tov. Streklja, za starega stanovskega bojevnika, je tudi za učiteljstvo, ki ga pozna in ki je zaupalo svojo usodo skozi toliko let njegovim rokam, težek udarec to nenadno, prenagljeno premeščenje. Uči-

teljstvo vidi, da je udarjen mož, ki je stanu mnogo koristil. Vidi, da je udarjen, ko se že njegova delovna leta nagibljejo h koncu, ko je že namenjen k počitku. Udarjen pa je na način, ki daleč presega njegovo krivdo, s kaznijo, ki ni v sorazmerju z grehom. Lahko se namreč človek kaznuje, ne da bi bilo potrebno in umestno žaliti ga pri tem. Premeščenje učitelja pa, ki ima 37 službenih let in ki je bil 21 leto zastopnik učiteljstva, v Štomaž, ni le kazen, ampak je tudi bridko poniževanje. Zato je obžalovanja vredno.

Končno priča slučaj tov. Streklja, kako daleč smo še od zakonitega. Teoretično je pravni položaj učiteljstva urejen, praktično pa še davno nismo deležni sadov te uredbe. To dejstvo postavlja tudi kazen tovariša Streklja v posebno luč, zato toliko bolj obžalujemo, da ni tovariš ponižanja sprejel in šel na novo mesto. Tako njegovo dejanje bi imelo za ves stan svoj velik pomen, zakaj tudi iz ponižanj in krivic dobiva naš stan moči, posebno še, ako se poniža in krivica stori človeku koncem njegove življenske poti, po dolgih letih dela. V kazni, ki se je odmerila tov. Streklju ob zatonu njegovega dela v javnosti, ni mere in ni pietete, zato je ta drakonska kazen prenagljena in spada v vrsto onih dejanj nadučiteljskim stanom, ki jih bo čas obsodil kot zgrešena dejanja.

Alkohol in njegov vpliv na človeški organizem

(Pri obiteljskem sestanku predaval M. Mikuž.)
(Konec.)

Še pogubnejše kot na nižje organe vpliva alkohol na živčevje, ki ga med vsemi organi najželjnejše vsrkava. Posebno željno ga vpiljajo živčne stanice v možganih, zato ni — razven jeter — pri alkoholiku nobenega organa, ki bi bil prepojen z alkoholom kot so možgani. V tem pa je tudi vzrok, da alkohol tako pogubno vpliva na nje. Nissl je našel stanice v možganski skorji z alkoholom zastrupljenih kuncev v precejšnji množini vničene. (Dr. Robida) Kakor možgane kvarijo alkohol tudi nežne živce, ki se razprostirajo v gostih mrežicah po vsem telesu, donašajo vtise do možganskega središča ter urejujejo delovanje vseh organov.

Majhna množina alkohola živčevje nekako razdraži, poživljuje, da se nekoliko časa vse delovanje živčevja vrši hitreje; večja množina alkohola pa ga omami ali celo ustavi živčno delovanje.

Človek, ki zavzije večjo množino alkohola, se vpiljani. Znanost imenuje to stanje zastrupljenje z alkoholom. Krafft in Ebing smatrala pijanost za umetno provzročeno kratkotrajno blaznost. V pijanosti umrje mnogo ljudi, ker lahko prenehajo delovati živci. Po pijanosti je človek utrujen, boli ga glava, ni razpoložen za nobeno resno delo; posebno se mu gabi duševno delo, ker je njegovo živčevje še omamljeno. Pijan človek vrši dejanja, ki se jih trezen kesa in sramuje. Delovanje možganov namreč izgublja vsled alkohola umerjenosti, razsodnosti, vlado nad nižjimi nagoni, voljo in moč. Alkohol oprasti meso popolnoma ali deloma od nadvlade duha. Čim bolj se alkohol poljšča glave, tem bolj postane človek podoben živali. Iz razumnega bitja naredi večja množina zavžitega alkohola skoraj samo čutno bitje, ki stoji pod vplivom le čutnih nagonov. Shakespeare pravi: «O da jemljemo

zlobnega sovražnika v usta, da nam krade naše možgane!»

Alkoholiki pogosto zbole na vnetju živcev. Taki bolniki silno trpe. Ko leže v postelji, kar pri svoji oslabeledosti najraje delajo, čutijo bolečine in že sam tlak odeje jim provzročita velikokrat neznosne občutke. Hodijo težko in sklonjeno, so navadno utrujeni, telo in udje se jim tresejo, ker jim oslabi ves organizem. Silno so občutljivi in razdražljivi; iz najmanjšega vzroka začnejo divjati in besneti. Ponoči ne morejo spati ali imajo težke sanje.

Včasih se loti celo odraslih pivcev božjast. Opazovalo se je, da je zlasti božjast v starosti posledica alkohola. V Berlinu je bilo med 607 takimi bolniki 150 alkoholikov. In Gaupp je dokazal, da je prirojena, kvartalna pijanost ekvivalent božjasti.

Najhujša posledica trajnega zastrupljenja z alkoholom je pijanska blaznost. Nesrečnež si domišljuje brez vzroka, da ga kdo preganja, da ga ves svet napačno sodi, krivično z njim ravna in drugo. Statistika vsled alkohola zblaznelih je v raznih deželah različna; povprečno jih zblazni vsled alkohola 10—40%. V umobolnici na Studencu je bilo l. 1907. med 104 na novo sprejetimi moškimi 21 in med 105 ženskami 4, ki so zblazneli vsled zastrupljenja z alkoholom. Zadnji «Prerod» pa piše, da letos primanjkuje prostora v tej umobolnici. Dr. Bär je našel, da je bilo na Nemškem l. 1885. takih bolnikov 11.974.

Ker vpliva alkohol neposredno na telo, zlasti pa zelo na organe, s katerimi človek duševno deluje, vpliva posredno na duševno življenje. Vsled tega je življenje alkohola velikega pomena za нравno življenje, za družabni red in vso družabno srečo. Sočustvovati moramo z alkoholikom, ki je zašel vsled pijače v nesrečo, a še bolj z nedolžnimi žrtvami alkoholizma: z ženo in otroci, ki jih je pahnil oče pijanec v bedo.

Najžalostnejše pa so posledice, ki jih ima alkoholizem za potomce, proti katerim ni nobene pomoči. Že Plutarhu in Aristotelu je bilo to znano. Prvi je

zapisal: «Pijanec rodi pijanca», drugi pa je rekel, da otroci pijančevanju vdanih staršev postanejo navadno sami pijanci, ali da so slaboumni, sprijeti, telesno slabotni in pohabljeni. Profesor Forel je našel, da je 10 pijanosti vdanih družin rodilo 57 otrok, od teh jih je 12 kmalu umrlo, 36 je bilo idiotičnih, božjastnih, bolnih na možganih in le 9 je bilo normalnih! 10 treznih družin pa je rodilo 61 otrok, od katerih je le 5 kmalu umrlo, 50 je bilo normalnih in le 6 jih je v rasti zaostalo.

Otrok staršev, ki so vdani alkoholu, sprejme že v zibelki vsled podedovanja neki neugoden moment za razvoj svojega značaja, kajti pijančevanje je napaka značaja in alkohol zelo slabo vpliva na нравnost. «Otroci pijancev so pogostokrat slaboumni, drugi so slabi na duši, polni so slabih нравnih nagnjenj... Po kratkem pregledu pridemo do zaključka, da je alkoholizem eden izmed prvih vzrokov sprijenja narodov.» (Jakoud-Rant). L. 1870 in 1871. so privedli v zavetišče pijancev v Njujorku 379 alkoholikov, od katerih jih je bilo 180, ki so to bolezen podedovali po svojih starših. Dr. Hitzig, vodja blaznice v Curihu, je povedal v nekem predavanju o slaboumstvu, da pride v curiškem kantonu na 250 ljudi en bebec. Rekel je, da prihaja to najprej od nesrečnega popivanja, potem pa od prebližnjih ženitev.

Alkohol ne deluje v vsakem človeku enako. Nekateri preneso veliko množino alkohola brez najmanjše škode, toda le navidezno, v resnici se pojavijo prej ali slej tudi pri teh zle posledice; drugi pa reagirajo že na prav majhno množino zavžitega alkohola zelo intenzivno. Taki se imenujejo intolerantni proti alkoholu.

Zelo velik je tudi razloček, kako vpliva alkohol na odrasle ljudi in kako na otroke. Ni težko ujeti, da škodujejo alkoholne pijače veliko bolj nežnemu, razvijajočemu se organizmu otroka kot odraslega človeka. Profesor Sepp pravi: «Vse, kar je človeškemu organizmu škodljivo, škoduje mu desetkrat bolj, dokler je še v rasti.» Znano je, da alkohol zamori rast in razvoj živali. Kdor hoče, da mu bo ostal psiček majhen, naj mu daja piti alkohola. Nevedni starši pa dajejo otrokom opojnih pijač, celo žganja, da bi bili krepkejši. Dr. Erik je konstatiral, da so otroci, ki so navajeni na alkoholne pijače, mnogo bolj podvrženi boleznim, n. pr.: božjasti, krču, trganju i. dr. «Vsaj do 14. leta bi otrok ne sme poznati opojnih pijač,» pravi dr. Nothnagl. Narodna skupščina češkoslovaške republike pa je sprejela pred dvema letoma zakon, po katerem je popolnoma prepovedano vsako prodajanje alkoholnih pijač katerekoli vrste otrokom ali osebam pod 16. letom, in sicer v vseh javnih lokalnih, na izletih, božjih poteh itd. Ta prepoved velja tudi za spremstvo, da na primer tudi starši v javnih prostorih ne smejo svojim otrokom dajati imenovanih pijač. Količnega pomena je tak zakon v zdravstvenem in tudi socialnem oziru, ni treba povdarjati. Kako prav ima dr. Breclj, ki piše: «Nedoraslemu človeku je alkohol kvaren, zato bodi vsak nedorasel človek v svoj in vse družbe prid abinent.»

Kakor ni vseeno, kdo vživa alkohol, tudi ni

vseeno, v kakšni obliki se vživa. Čim bolj je alkohol razredčen, tem slabejši je njegov vpliv, bodisi posreden, ali trajen. Najškodljivейše je seveda žganje, ker se z njim vživa alkohol v zgoščeni obliki. Četrtna litra navadnega žganja ima približno toliko alkohola kakor 1 l vina ali 2 l piva; vendar so posledice, ki jih povzroči $\frac{1}{4}$ l zavžitega žganja mnogo hujše kot posledice zavžitega 1 l vina ali 2 l piva. Ker je v vinu in pivu alkohol v zelo razredčeni obliki, niti ne bi mogel biti toliko škodljiv človeškemu organizmu, ako bi se ti pijači vživali razumno in zmerno. Ker se pa zlorabljata, ker iščejo ljudje v pivu in vinu naslade, vžitka in omame ter ju radi tega vživajo v velikih množinah, povzročata tudi ti pijači mnogo škode in zla.

Žganje bi lahko imenovali pijačo proletarcev. Najrevnejši sloji ga največ popijejo. Uprav to pa je bridko, kajti siromašnemu delavcu, kateremu manjka tople obleke, gorkega stanovanja in primerne hrane, alkohol še huje in hitreje škoduje, zato je švicarski zdravnik dr. Sonderegger rekel že l. 1882., da morajo delavci sploh več jesti, a manj piti. Nansen piše, da je na svojih naporih potovanjih lažje shajal brez alkohola kot z njim. Tudi izkušeni hribolazci, kolesarji in drugi, ki se pečajo z raznimi naporimi športi, vedo, da lažje vstrajajo pri svojih naporih brez alkohola.

Alkohol tudi krajša življenje. Dokazano je, da popolni abinentje dalje žive, manjkrat obole, boleznih hitreje in lažje prebole kot oni, ki vživajo alkoholne pijače, pa četudi le zmerno. Vsled tega dajejo angleške zavarovalnice in bolniške blagajne znaten popust prispevkov onim zavarovancem, ki se popolnoma vzdržujejo opojnih pijač.

Zakaj pa je kljub vsem naštetim zlem posledicam vživanja alkohola alkoholizem toliko razširjen in se vedno bolj in bolj širi? Ker ima ljudstvo pogubne predsodke o koristi alkohola, ker ni poučeno o pravi njegovi vrednosti in ne vidi vsega morja gorja, ki ga povzroča zloraba alkoholnih pijač. Rad pa sega človek po alkoholu zato, ker ga spravi v neko prijetno duševno razpoloženje, zamori čustvo dolgočasnosti ter se ob njem pozabi na skrbi in bolečine. Kdor ga začne vživati, se mu kmalu privadi in alkohol mu postane potreba, strast, da vedno z večjo silo teži po vžitku, ki mu ga daje ta «čarovniška pijača».

Alkohol ni potreben; brez njega se živi bolje in dalje kot z njim. Kdor ga vživa poredko, samo priložnostno, mu mnogo manj škoduje kot onemu, ki ga vživa redno. Redno vživanje naravnost vniči človeško telo, ker skvari prebavila, jetra, obisti, srce, žile, možgane in živce. Velika je škoda, ki jo dela alkohol v sanitarnem oziru, velika je pa tudi ona, ki jo povzroča v rodbinskem, družabnem in narodnogospodarskem pogledu. Protialkoholno gibanje, katerega namen je omejiti zlorabo alkohola in doseči splošno zmernost v vživanju alkoholnih pijač, je opravičeno in znanstveno utemeljeno in potrebno je, da se zanese tudi med ljudstvo. Kdor je res odkritosrčen prijatelj ljudstva, mora delati za treznostno gibanje.

DELEGATI ZVEZINEGA ZBOROVANJA

Učiteljsko društvo za sezarski okraj:

11. Pertot Milan, 12. Bizjak Justina, 13. Baša Anton, 14. Macarol Anica, 15. Cucek Zinka, 16. Štrekelj Marij. — Namestnik: 1. Poljšak Albert, 2. Furlan Albin, 3. Fonda Anica.

Učiteljsko društvo za postojnski okraj.

17. Čok Anica, 18. Furlan Janko, 19. Kos Mara, 20. Martelanc Just, 21. Mercina Ivan, 22. Mislej Josip, 23. Starman Franc, 24. Tavčar Ljudevit. — Namestnika: 1. Baša Alojzija, 2. Kenič Andrej.

Zvezin pevski zbor ima v soboto, 7. junija ob 8. zvečer vajo pri Sv. Jakobu (prostor kons. društva) ter v nedeljo ob 8. zjutraj. Isti dan zvečer bo koncert v Trstu. Program: zbori s turneje. Vodi S. Kumar.

Pevke in pevce pozivamo, da se polnoštevilno in točno udeležijo pevske vaje. Kdor želi, da se mu oskrbi prenočišče, naj javi t. A. Siroku, Via Tiepolo 8 (Devescovi). Odbor.

Tečaj pri Sv. Luciji. Opozarjamo, da se je treba za tečaj prijaviti do 20. junija pri svojih društvih. Na poznejše prihlase se Zveza ne bo ozirala, to se pravi, ne bo skrbelo niti za stanovanje, niti ne bo povrnila potnih stroškov. Brez reda tudi v tem pogledu tečaj ne more popolnoma uspeti. Vodstvo Zveze pa mora biti pravočasno na jasnem, da se ve ravnati in da more ukreniti vse potrebno. Tečaj se bo vršil takoj po deleg. zborovanju, ki je v nedeljo po zaključku šolskega leta.

Predavanja še niso definitivno določena, računamo pa s sledečimi: pedagogika (dr. Žgeč), o biologiji (dr. Grošel), o ekonomiki (dr. Tuma), o našem kulturnem razvoju (dr. Prijatelj), o časnkarstvu (vit. Nordio), o Macchiavelliju (dr. Tranquilli). Tako teme kot osebnosti, ki jih prevzamejo, nam obetajo zanimiv teden.

Zborovala so trž., sež. in postojnsko društvo. Vsa tri zborovanja so lepo uspela, posebno v moralnem pogledu. Po dobi velikih poniževanj je spet posvetilo nekoliko solnca. Kar je bilo ni šlo brez naukov mimo nas. Kar smo čuli zvenceh besed o slovesnih prilikah, nam niso zakrile dejstva, da je naš stan sam sebi prepuščen, proletarski po svojih pravicah. Ako je moralo priti do življenja, tem bolje: vidimo zdaj vso trdo realnost, ki ni bila prej tako očitna. Vendar — nekoliko solnca je posvetilo. Iz preizkušnje prihajamo trdnejši in vidimo jasneje. Kar je bilo, je izzorilo zdravo selekcijo: misel, da tudi naš stan ne more živeti v brezpravnosti, da gre tudi nam nekoliko svetlobe, je dobila v zadnjem času nove moči. Vedno redkejši so, ki so morda še prepričani, da si lahko na svojo pest uredijo in ustalijo svoj pravni in gmetni položaj. Da bi imeli trdno vero v to, bi morali biti v resnici nadljudje, Samsoni. Večina učiteljstva vidi stvari tako, kakor so. Naš položaj, naše stanovske pravice so najprej odvisne od nas samih, od naše lastne borbe za izboljšanje položaja. Tovariško in prijateljsko zblizanje v naših vrstah, ki se je izvršilo polagoma v časih brezpravnosti, se kaže povsod, in zborovanja pričajo o poglobljeni zavesti, da učiteljstvo ne vstane iz brezpravnosti, ako ne — združeno.

Učiteljsko društvo za sežanski okraj je imelo 18. t. m. svoj redni občni zbor v Sežani. Zborovanje se je vršilo v dvorani Mahorčičeve hiši, ker ni hotel šolski svet v Sežani dovoliti, da bi se zborovanje vršilo v šoli, kakor je bila do sedaj še vedno navada. Navzočih je bilo 35 članov — torej nadpolovična večina —, predsednik Zveze tov. A. Grmek in par gostov iz postojnskega okraja. Opravičilo je svojo odsotnost 7 članov.

Predsednik otvori zborovanje, pozdravljač posebno prisotnega predsednika Zveze, ki je bil ob taki priliki prvič med tov. sežanskega okraja ter tovariša J. Dolgana, ki je imel ob tej priliki predavanje o Gentilejevi reformi ljudske šole. Poroča nadalje o krizi, ki jo je preživljalo društvo tega okraja v pretečenem letu, kriza, ki je posledica nepravilnega nezaupanja gotovih gospodov-oblastnikov, nepravilnega že zaradi tega, ker je slov.

učiteljstvo do danes še vedno vršilo svojo dolžnost v šoli in javnosti, da, včasih še več nego-li svojo dolžnost. Povdarja, da še nobenemu slovenskemu učitelju tega okraja ni bilo do danes dokazano, da bi njegovo delovanje bodisi kjerkoli bilo v navskrižju z obstoječimi zakoni.

Vsled prerahlega stika med člani, kajti redni sestanki učiteljstva se niso mogli vršiti in edina vez med člani in organizacijo je bilo naše stanovsko glasilo, je bilo prepuščeno posamezniku, da odloča ob preizkušnjah in odločitvah, pred katere je bilo postavljeno učiteljstvo v pretečenem letu prepogostokrat. Zmagala je visoka morala našega učiteljstva, ostalo je zvesto sebi in svoji organizaciji. Danes lahko rečemo, da je duševna kriza učiteljstva srečno prestana. Urediti je treba najprej notranja društvena vprašanja, da se more društveno delovanje zopet dvigniti na prejšnjo višino. —

Nato poroča blagajničarka t. ca. Macarolova o finančnem stanju društva zelo izčrpno. Na predlog odbora se sklene: zaostalo članarino za leto 1923 je vplačati do konca tega šolskega leta, a članarino za leto 1924 do konca tega solnč. leta.

O «Novem Rodu» poroča odbornik Bole Alojzij stvarno in vestno. Po daljši debati je bil sprejet tale predlog: Odbornik Bole Alojzij se izvoli, da prevzame ureditev razprodaje našega mladinsk. lista v sežanskem okraju. O tem predmetu so bili sprejeti tudi ti le nasveti: Vsaka števil. «Novega Roda» bodi celota zase. Učiteljstvo naj uredi razprodajo lista tako, da naročijo posamezne številke skupine učencev, ki skupno tudi prispevajo naročnino.

O «Samopomoči» poroča tov. I. Kosmina. Po živahni razpravi se sklene resolucija: «Samopomoč» je najvažnejša institucija Zveze; storiti je vse, da se ohrani, spolni in razvije.

Nato opozori predsednik učiteljstvo na socialni tečaj, ki se vrši tudi letos pri Sv. Luciji. Povdarja važnost samoizobrazbe učiteljstva, vabi učiteljstvo, da se udeleži v obilnem številu tega tečaja ter da se morajo udeleženci prijaviti do 20. junija pri predsedništvu društva.

Volitev delegatov: Na predlog odbora se izvoli 6 delegatov in 3 namestnike.

Šolska reforma: O njej predava tov. Jos. Dolgan tako temeljito, da je učiteljstvo z napeto pozornostjo sledilo do konca zanimivemu predavanju. Na koncu se je vnela zanimiva razprava, katere so se udeležili tovariš Kenda z daljšim temeljitim govorom, tov. Germek, Kosovel in drugi. Izrekla se je želja, naj bi tov. Dolgan priobčil v stanovskem listu ta referat, posebno pa njeja praktični del: podrobne učne načrte, ki jih sestavlja na podlagi predpisov reforme, primerno zahtevam naših krajev in razmer.

Pri eventualnostih se oglasi k besedi tov. Ščuka v svrhu samoobrambe zaradi napadov v «Edinosti» na njegovo osebo ob priliki premeščenja J. Streklja. Razvila se je živahna debata, konec katere je bil: zadeva je postala zadeva javnosti od trenutka, ko je «Edinost» priobčila o stvari svoje poročilo. Učiteljstvo ne more dajati zadoščenja za to, kar pišejo drugi listi, na katere nima ingerence. Danes je javno mnenje sodnik v tej zadevi, in če se tov. Ščuki godi krivica, naj se obrne v svrhu svoje obrambe na uredništvo «Edinosti», ki mu bo dalo gotovo na razpolago svoj list, da se brani.

S tem je bilo zborovanje zaključeno.

Ves potek zborovanja, resnost razpravljanja in število debaterjev dokazujejo, da učiteljstvo Krasa še živi in se globoko zaveda pomembnosti naše organizacije.

Pazinsko hrvatsko učiteljsko društvo javlja i poziva ovime svoje članove na glavnu skupštinu, što će se obdržati v Lupoglavu v nedjelju dne 15. junija o. god. v 9 sati s ovim dnevnim redom: 1) Predsjednikov pozdrav; 2) izvješće tajniško, blagajniško i revizijsko; 3) izbor novog društva, odbora i revizora; 4) izbor delegata za Zvezino zborovanje; 5) razgovor o Gentilejevoj škol. reformi; 6) razgovor o društvenim ustanovama; o samopomoći, o pjevačkom zboru, o socijalnom tečaju te o Učit. listu; 7) predavanje; 8) slučajnosti; 9) pobiranje članarine.

— Napomena: 1. Predavač o Gentilejevoj reformi je t. J. Dolgan. 2. Prijedloge javiti predsjedništvu pravodobno. 3. Dodajte svi na skupštinu! Svi, da se vidimo, da se porukujemo, a napokon da se iza nametnog razgovora bratski razdivinimo i pozabavimo. Dodajte i vi svi, što vam nije pripušteno učiteljovati; i vi što nasilno biste bačeni na cestu ili penzionisani. Dodajte vi svi, koji ste gladni i žedni pravice i utjehe te željni bratskih grudi. Ta nema ljepših časova od onih sprovedenih u sastanku istomišljenika, u domjenku ljudi istih težnja, al' i istih patnja. Tko od nas ne čuti moralnu potrebu doticaja sa svojim drugovima i drugaricama, u časovima opće nevolje, taj je za nas i za stališ pogubljen. Takovih moralnih samoubojica nema u nas, pak će sve naše učiteljstvo, svi naši suborioci i supatnici, dohrliti na sastanak. To potrebuje i traži naša duša iza tolikih svakojakih patnja i nezgoda. Dohrlite i vi što radi budiko'eg razloga niste članovi organizacije, a naši ste krvlju i srcem. Dodajte u znamenju života i napretka, a proti smrti

«Slovensko učiteljsko društvo za Istro» bo zborovalo, kakor že javljeno, dne 9. junija ob 10 uri

pri Sv. Ani-Trst. Dnevni red: 1. Poročilo o društvenem delovanju. 2. Poročilo blagajnika. 3. Izvolitev 3 pregledovalcev računov. 4. Izvolitev društvenega odbora. 5. Izvolitev delegatov. 6. Gentilejeva šolska reforma. 7. Slučajnosti.

Naše vrste se krčijo. Člani, ki so stali ob strani organizacije le kot gledalci in so z veliko težavo dajali od časa do časa malenkost na račun zastale članarine, ti člani, ki niso nikdar poznali pomena organizacije, odpadajo kakor veli listi brez življenja, ne v jeseni, ampak — v polni pomladi. In to najbrž vsled «višje sile».

Tovarišice, tovariši, ki ste ostali zvesti načelom naše uč. družine, ki se zavedate pomena organizacije, udeležite se gotovo zborovanja! Naj ne ostane ta odborov opomin — glas vpijočega.

Voloske-Opatija. Ovogodišnja glavna skupština učiteljskega društva za kotar Voloske-Opatija obdržavati će se dne 8. juna o. g. u 2.30 sati poslije podne u Mihotićima u gostioni Andrije Kučića (Guč).

«Učiteljsko društvo za Trst in okolico» naznanja vsem svojim članom, da dotični, ki nameravajo prositi podporo za šolanje svojih otrok v smislu sklepa običnega zbora (4. V. t. l.), vložijo pismeno prošnjo na odbor najkasneje do 15. junija. Odbor.

«Učit. društvo za Trst in okolico» namerava napraviti v juniju, če mogoče za Binkošti, vesdnevni izlet članov, njih rodbin in prijateljev, s šolskim autom in sicer: Trst, Tržič, Redipulje, Gorica, Ajdovščina, Tomaj, Sežana, Bazovica, Trst. Natančneje poročilo pride pravočasno na šole. Kdor se misli udeležiti izleta, naj javi čimprej na vodstvo šole na Vrdeli. Odbor.

Iz zakonodaje

Učni načrti in didaktični predpisi

Didakt. predpisi za drugo stopnjo pevskega pouka.

Otroka, vzgojenega v 1. in 2. razredu v jezikovni izvežbanosti in v intonaciji, je treba nato poučiti tudi o znamenjih drugega naravnega jezika, petja. Tu imamo dvojno: višino glasov (note) in dolžino (figure), zato je treba pouk tega dvoječa ločevati. Učitelj naj pred vsem gleda, da učenci razlikujejo glasove po višini kot dolžini. Pri tem naj opozarja na pesmi, že naučene po posluhu, tako, da učenci zažele naučiti se pismena znamenja, ki jim kažejo glasove v njih različnosti, kakor so se njih oči naučile znake za besede.

Tej želji bo zadostil, ako bo učence naučil prvine not po predloženih načrtih.

Tudi za pouk o intervalih se mora učitelj posluževati po posluhu naučenih pesmi. Tako se bo v otrokovih možganih polagoma stvorila skupina različnih glasovnih obrazcev, ki bodo zelo omogočali pevanje različnih preskokov.

Za pisanje bo učitelj lahko praktično pojasnil nastajanje notnih črt kakor so se zgodovinsko tvorile s polaganjem vzporednic ene vrhu druge; obenem bo vežbal v čitanju in pisanju not, treh na eni črti, 5., 7., 9., 11. na 2., 3., 4. in 5. črtah. In kakor potrebo za večje razširjenje more pojasniti dopolnilne črte, z omejitvijo za potrebe šole.

Tudi za pouk muzikalnih slučajev bo učitelj opozoril učence na posebne slučaje že pri petju po posluhu in bo skušal zbuditi v njih željo, da bi poznali pismena znamenja.

Za pisanje not po njih vrednosti je opozoriti, s

praktičnimi sredstvi, na računске ulomke, uporabljajoč jih za zaznamovanje celih, polovičnih, četrtinskih not itd.

Enako bo, na podlagi opazovanj pri pesmih, petih po posluhu, opozoril na znamenja za odmor ter na potrebo, da se tudi molk predočuje z znamenji za različno notno vrednost.

Naučiti bo tudi pojem točke kot okrajšave za gotove vezave.

Za pouk v ritmiziranju, ki se ne more nikdar dovolj priporočati, naj se učitelj poslužuje vseh praktičnih sredstev, ki se mu zde primerna, na pr.: posnemanje, ploskaje z rokama, različnih ritmov bobnov, kar najprej zbuja pozornost učencev.

Nastava in lega glasu se morata negovati že v prvih vajah po posluhu. Učitelj naj si zapomni sledeče norme:

Položaj telesa. — Kadar otroci pojo, naj stoje, kar olajšuje dihanje; telo naj drže pokonci vzravnano ter naj ne gibljejo glave in ramen.

Ritmčno dihanje. — Pred prvimi vajami v petju se otroci lahko vezbajo, vsi hkrati ali po skupinah, v ritmičnem dihanju: postopne vaje v vdihavanju in izdihavanju, pri čemer učitelj šteje in spremlja s ploskanjem rok, skrbeč pa, da otrok ne utruji ali dolgočasi.

Način dihanja. — Otrokom je razložiti, da morajo dihati pri petju brez šuma in truda, da proizvajajo glas nalahko; ne smejo zaiti v napako, da bi pordevali vsled kričanja.

Položaj ust in nastava glasu. — Otroci naj pri petju odprejo usta, kakor bi se hoteli smehljati, a ne premalo ne preveč, z zobmi narazen in ne da bi dvignili jezik, tako, da pride glas iz grla prosto, lahkotno in točno, da ni guturalen, kakršen postane

pri najmanjšem siljenju. Glas naj bo vedno prijeten, zaokrožen, da se more neutralizirati v raznih samoglasnikih, ki so že po naravi različni eden od drugega, ter da dobi isto barvo in zvenk. Tako bo ostal glas otrok lep, mehak in glnljiv.

Učitelj skrbi, da otroci prav nastavljajo, in pričenjajo ter končujejo istočasno; tako se bodo priučili pravilnemu dihanju in torej dobremu izgovarjanju.

Nikdar naj se učitelj ne utruji siliti otroke, da pojejo tiho (sottovoce); tako bo laže slišal in popravljaj njih napake in otroci ne bodo v nevarnosti, da bi pokvarili svoje nežne glasove.

Tako poučevanje ne bo treba razlagati otrokom o različnih glasovnih registrih, katerih razlikovanje je težavno celo za teoretike.

Vaje v istočasnem pevanju akorda v duru in molu streme za vzbujenjem smisla za harmonijo in pripravijo otroke za zborovo in večglasno petje, ki mora biti cilj v šoli in še bolj v življenju. Priporoča se toplo učitelju, naj ne združuje skupin otrok, ki jih bo moral sestavljati, če ni prej natančno naučil petja poedinih. Potem bo opozoril učence na različnost značaja med durom in molom in vežbal prehajanje enega v drugega.

Zeleti bi bilo, da bi se v V. razredu izvajala kaka lahka dvoglasna pesem, za kar je primeren kánon, ki bi otroke iznenadil z učinkom istega napeva, petega od dveh različnih skupin, ki pričenjata — namesto skupno — ena za drugo.

V teh načrtih ni nikake opazke o modulaciji, ker ni vredno o njej govoriti z ozirom na vso njeno enostavnost.

Izkušeni učitelj bo že sam spoznal, če bi bilo treba podati o modulaciji kak pojem, upoštevaje pesmi, naučene po posluhu ali po notah.

Višji razredi (6. 8. r.)

1) Kratka ponovitev glasbenih pojmov, naučenih v prejšnjih razredih;

2) Podatki o velikih italijanskih glasbenikih;

3) Zbori iz klasičnih italijanskih oper, laže izvedljivi za mladino.

Pouk petja se more prepustiti enemu učitelju za vsako skupino vzporednih razredov ali iste stopnje (na pr. prvi trije razredi, 4. razred in nadaljni.) Didakt. ravnatelj bo gledal, da se isti učni osebni ne poverijo — izvzet slučaj više sile — več kot trije razredi.

Ob urah, ko bo učitelj zaposlen s petjem v kakem drugem in ne v svojem razredu, bo drugi učitelj prevzel učence učitelja za petje ter jih vadil v telovadbi, igrah ali z zaposlitvami kakor jih navaja paragraf XI tega načrta.

B. Risanje in lepópis. Splošne opombe.

Skoro vsak otrok je risal iz lastnega nagiba še predno je vstopil v šolo. Šola mora upoštevati prve brezlične in včasih šaljive karikature, ki so vendar največ, kar more dati otrok v onem trenutku. Prekiniti to risarsko izražanje ali ga ne spodbujati bi pomenilo škodovati dušnemu razvoju otroka. Tega ne razumejo učitelji, ki pri pouku risanja zahtevajo preveč natančnosti in ki dosledno popravljajo ali ukazujejo brisanje in predelovanje, ubijaje s tem spontanost risarskega izražanja.

Prva potreba je, da se otrok izraža z risbami sam in kakor more. Popravljanje pride polagoma, z razvojem. Treba je pomagati, a ne siliti. Popravljati prehitro, v tem kakor v drugih slučajih, pomenja motiti, da, celo uničevati prve zaznave.

Učitelj naj popravi s skicirano risbo na tablo kvečjemu nedoločen opis, kakor ga je otrok izvršil ustno; popravi naj otrokovo risbo z ustnim popi-

pisom, torej besedo z risbo, risbo z besedo. Sicer bo poprava le prekinjenje, ki bo otroka oplašilo ali mu vzelo pogum.

Otrok ne riše predmeta, ampak to, kar ve o predmetu ali toliko, kolikor je natančneje opazoval.

Zato so prve risbe otrokove ideogrami in skoro pisava, ki jo je otrok sam iznašel, ne pa prave in resnične risbe; so torej v resnici zaznave, nepopolno izražene, ne toliko radi ročnih težkoč in nedostajanja vežbe, kolikor radi nezadostnega opazovanja.

Razno

Mrtveci. Z zadnjo številko smo nekaterim ustavili stanovski list, ker niso več člani organizacije. Ne omenjali bi tega, ko bi ne vedeli, da ni prepričanje, ki bi jim branilo deliti dobre in slabe dni s tovariši, uživati ž njimi isti nehvaležni kruh in biti ž njimi vred radi pravice do dela, do obstanka, poniževan in preganjan. Če bi jih vodilo sveto prepričanje, ko so nas zapustili v stiski, Bog ž njimi! Pozdravili bi jih brez strasti, kakor se pozdravi nasprotnik, ki ima načela in jih ne lomi. Tako pa pozdravljamo odhajajoče z grenkobo v srcu. Nikakor ne moremo uvideti, da bi jih vodila zavest stanovskih koristi. Tudi s koristmi šole se ne da zakriti ta korak, zakaj če je bilo mogoče včeraj, danes že ni več. Ostaja le ena resnica, kakor je neprijetna: kdor nas je v naši stiski zapustil, je iskal svojih koristi. Ali jih je zavaroval? Naš stan je tako siromašen, da se bridko vara, kdor hoče iskati izven njega, izven stanovske skupnosti koristi, ugleda, spoštovanja. Kar boš sam dosegel, bo kupljeno s potlačanjem drugih, zato bo nestalno. Bo zgolj videz in končno niti ne koristi, kaj šele spoštovanje! Tovariš, ki si nas v stiski zapustil, vedi, da nisi rešil ne sebe ne nas, zakaj naš stan je stan brezimnih. To je njegovo preklestvo, pa je tudi njegov ponos. Kot tak, kot stan brezimnih, se bo rešil tudi iz današnje brezpravnosti in bo šel mimo njih, ki so se odrgali kot bolno listje z drevoja. Pozdravljeni!

«Žensko dobrodelno združenje» v Trstu bi tudi letošnje počitnice rado poslalo na deželo več slabotnih tržaških otrok. Učiteljstvo po deželi mu je lani pri tem delu velikodušno pomagalo s tem, da je pridobilo po svojih okrajih več sto družin, ki so prevzele našo deco v počitniško oskrbo.

Učitelji, učiteljice! Tudi letos Vas podpisani odbor prav pristrčno prosi, da se z isto vnamo zavzamete za to akcijo. Naj Vas ne plašijo morebitne slabe izkušnje ali nehvaležnost pri lanskem prizadevanju! Pridobite nam zopet dotične družine; do 15. junija pa nam blagovolite poslati imenik dobrotnikov s pripombo, kakšnega otroka želi dotična hiša: (dečka ali deklico, starost 6—14 let), ali ga potrebuje tudi za kako delo; če želi lanskega otroka, navedite tudi ime. Imenik naslovite na naše društvo (Trst, centro, casella postale 384).

V nadi, da uslišite našo iskreno prošnjo, se Vam najpristrčneje zahvalujemo. — Odbor «Žen. dobrod. združenja».

Iz uprave „Novega Roda“

Poverjenikom, ki prejema 5 ali več izvodov lista, so se z 9. številko poslale tudi nekatere številke letnika 1922. Te številke naj blagovolijo razdeliti poverjeniki posebno med siromašnejše, po 10 stotink izvod. Prebitek se more porabiti v pokritje event. primanjkljaja pri naročnini letošnjega letnika.